

ഉള്ളടക്കം

	PAGE
മുഖവുര	I-3
തുടർവായനക്കായി നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടത്	I-5
അടിസ്ഥാന ബി.സി സർട്ടിഫിക്കേഷനുള്ള പാഠ്യപദ്ധതി	I-7
ഡിജിറ്റൽ ബാങ്കിംഗ്	I-11
അധ്യായങ്ങൾ	I-13

മൊഡ്യൂൾ - എ : ജനറൽ ബാങ്കിംഗ്

അധ്യായം 1

ഇന്ത്യൻ ബാങ്കിംഗിന്റെ ഘടനയും വിവിധ തരത്തിലുള്ള ബാങ്കുകളും

1.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	5
1.2	ആമുഖം	5
1.3	ബാങ്കിംഗ് സേവനങ്ങളുടെ ആവശ്യകത	6
1.4	'ബാങ്കി'ന്റെ അർത്ഥം	7
1.5	ഇന്ത്യൻ ബാങ്കിംഗ് സംവിധാനത്തിന്റെ ഘടന	8
1.5.1	ഷെഡ്യൂൾഡ് ബാങ്കുകൾ	9
1.5.2	പൊതുമേഖലാ ബാങ്കുകൾ	9
1.5.3	മേഖലാ ഗ്രാമീണ ബാങ്കുകൾ (ആർ.ആർ.ബികൾ)	10

ഉള്ളടക്കം

	PAGE
1.5.4 സ്വകാര്യമേഖലാ ബാങ്കുകൾ	11
1.5.5 സഹകരണ ബാങ്കുകൾ	12
1.6 ബാങ്കുകളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ	13
1.6.1 പരമ്പരാഗത പ്രവർത്തനങ്ങൾ	13
1.6.2 മറ്റു പ്രവർത്തനങ്ങൾ	16
1.7 ഇൻഡ്യൻ ബാങ്കിംഗിന്റെ നിയന്ത്രണവും മേൽനോട്ടവും റിസർവ്വ് ബാങ്ക് ഓഫ് ഇന്ത്യ	17
1.8 ബാങ്കിംഗിലെ പുതിയ പ്രവണതകൾ	18
1.9 നമുക്കു സംഗ്രഹിക്കാം	22
1.10 പ്രധാന വാക്കുകൾ	22
1.11 താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	22
1.12 ഉത്തരങ്ങൾ	23

അധ്യായം 2

വിവിധ നിക്ഷേപ പദ്ധതികളും മറ്റു സേവനങ്ങളും

2.1 ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	27
2.2 ആമുഖം	27
2.3 വിവിധ നിക്ഷേപങ്ങൾ	28
2.4 ഡിമാൻഡ് നിക്ഷേപങ്ങൾ	28
2.5 കാലാവധി നിക്ഷേപങ്ങൾ	33
2.5.1 സ്ഥിരനിക്ഷേപങ്ങൾ	33
2.5.2 ആവർത്തന നിക്ഷേപങ്ങൾ	35
2.5.3 സങ്കര/ഫ്ളെക്സി ഡെപ്പോസിറ്റ്	35
2.6 ഡെപ്പോസിറ്റ് ഇൻഷുറൻസ് & ക്രെഡിറ്റ് ഗ്യാരന്റി കോർപ്പറേഷൻ മുഖേനയുള്ള നിക്ഷേപ പരിരക്ഷ	36
2.7 പണവിനിമയം	37
2.8 ചെക്കുകളും ബില്ലുകളും മാറ്റിക്കൊടുക്കൽ	45

ഉള്ളടക്കം

PAGE

2.9	ചെക്ക് ട്രഷേഴ്സ് സിസ്റ്റം (CTS)	49
2.10	ബില്ലുകളുടെ മാറ്റിക്കൊടുക്കൽ	50
2.11	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	51
2.12	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	51
2.13	ഉത്തരങ്ങൾ	53

അദ്ധ്യായം 3

അക്കൗണ്ട് തുറക്കൽ, കെ.വൈ.സി മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങളും ഇടപാടുകളും

3.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	57
3.2	ആമുഖം	57
3.3	അക്കൗണ്ട് തുറക്കുന്നതിനുള്ള രീതികൾ	58
3.3.1	അക്കൗണ്ട് തുറക്കാനുള്ള അപേക്ഷയും മറ്റു രേഖകളും സമർപ്പിക്കൽ	58
3.3.2	ഇടപാടുകാരനെ അറിയുക (Know Your Customer - KYC) - റിസർവ്വ് ബാങ്ക് മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ	58
3.3.3	ഇലക്ട്രോണിക് കെ.വൈ.സി	67
3.3.4	കെ.വൈ.സിയുടെ കാലാനുസൃതമായ പുതുക്കൽ	68
3.4	നിക്ഷേപകന്റെ ഫോട്ടോകൾ	69
3.5	മാതൃകാ ഒപ്പുകൾ	70
3.6	മുക്ത്യാർ	71
3.7	നാമനിർദ്ദേശം	71
3.8	മണിലോണ്ടറിംഗ് തടയൽ	72
3.8.1	മണിലോണ്ടറിംഗ് - വിവിധഘട്ടങ്ങളും, രീതികളും	73
3.8.2	ബാങ്കുകളുടെ പങ്ക്	74
3.9	അക്കൗണ്ട് ഇടപാടുകളെക്കുറിച്ചുള്ള റിസർവ്ബാങ്ക് മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ	74

ഉള്ളടക്കം

	PAGE
3.10	ചെക്കുകൾ 87
3.11	ചെക്കുകളുടെ ക്രോസിംഗ് 89
3.12	എൻഡോർസ്മെന്റ് 89
3.13	ചെക്കുകൾ മാറി നൽകുന്നതിനുള്ള ബാങ്കിന്റെ കടമകൾ 90
3.14	അക്കൗണ്ട് അവസാനിപ്പിക്കൽ 92
3.15	നമുക്കു സംഗ്രഹിക്കാം 93
3.16	മുഖ്യപദങ്ങൾ 93
3.17	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു 93
3.18	ഉത്തരങ്ങൾ 94

അധ്യായം 4

അക്കൗണ്ടിംഗ്, വായ്പകളും പ്രവർത്തനങ്ങളും

4.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ 97
4.2	ആമുഖം 97
4.3	അക്കൗണ്ടിംഗിന്റെ അടിസ്ഥാന കാര്യങ്ങൾ 98
4.3.1	ബുക്ക് കീപ്പിംഗും അക്കൗണ്ടിംഗും 98
4.3.2	അക്കൗണ്ടിംഗ് - പൊതു ധാരണകൾ 98
4.3.3	ഡബിൾ എൻട്രി ബുക്ക് കീപ്പിംഗ് 100
4.3.4	ഡബിൾ എൻട്രിയുടെ നിയമങ്ങൾ 101
4.3.5	വിവിധ അക്കൗണ്ടിംഗ് ബുക്കുകൾ 102
4.3.6	ബാങ്കുകളുടെ അക്കൗണ്ടിംഗ് 105
4.4	വായ്പകളും പ്രവർത്തനങ്ങളും 105
4.5	പലിശ എന്നാൽ എന്താണ്? 105
4.5.1	സാധാരണ പലിശ 106
4.5.2	കുട്ടുപലിശ 106

ഉള്ളടക്കം

PAGE

4.5.3	സ്ഥിരവും മാറുന്നതുമായ പലിശ നിരക്കുകൾ	107
4.5.4	ഫ്രണ്ട് എൻഡഡ് പലിശ	108
4.5.5	ഫ്ലാറ്റ് റേറ്റിലുള്ള പലിശ	108
4.6	ഇക്വേറ്റഡ് മന്ദ്ലി ഇൻസ്റ്റാൾമെന്റ് (ഇ.എം.ഐ)	109
4.7	അടിസ്ഥാന പലിശ നിരക്ക് (ബേസ് റേറ്റ്)	110
4.8	മാർജിനൽ കോസ്റ്റ് ഓഫ് ഫണ്ട് ബേസ്ഡ് ലെൻഡിംഗ് റേറ്റ് (എം.സി.എൽ.ആർ)	111
4.9	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	113
4.10	മുഖ്യപദങ്ങൾ	114
4.11	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	114
4.12	ഉത്തരങ്ങൾ	114

അദ്ധ്യായം 5

**വായ്പകളും അഡ്വാൻസുകളും - ചെറുകിട
(റീട്ടെയിൽ) വായ്പ വിതരണം**

5.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	119
5.2	ആമുഖം	119
5.3	വിവിധ തരം വായ്പകൾ	120
5.4	ചില്ലറ (റീട്ടെയിൽ) വായ്പാ വിതരണം	121
5.5	വിവിധ വിഭാഗങ്ങളും ലക്ഷ്യ ഗ്രൂപ്പുകളും	121
5.6	വിദ്യാഭ്യാസ വായ്പ	122
5.7	ഭവനവായ്പ	124
5.8	വാഹനവായ്പ	127
5.9	ഉപഭോക്തൃ വസ്തുക്കൾ വാങ്ങുന്നതിനുള്ള വായ്പകൾ	128
5.10	വ്യക്തിഗത ഉപഭോക്തൃ വായ്പകൾ	129
5.11	ഓവർ ഡ്രാഫ്റ്റ്	129

ഉള്ളടക്കം

	PAGE
5.12 ക്രെഡിറ്റ് കാർഡ്	130
5.13 സൂഷ്മ-ചെറുകിട സംരംഭങ്ങൾ	131
5.14 നമുക്കു സംഗ്രഹിക്കാം	131
5.15 മുഖ്യ പദങ്ങൾ	132
5.16 താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	132
5.17 ഉത്തരങ്ങൾ	134

അധ്യായം 6

വായ്പ നൽകലിന്റെ അടിസ്ഥാന തത്വങ്ങൾ

6.1 ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	137
6.2 ആമുഖം	137
6.3 വായ്പാ നൽകലിന്റെ തത്വങ്ങൾ	138
6.3.1 വായ്പയുടെ പ്രാമാണിക തത്വങ്ങൾ	138
6.4 നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	141
6.5 മുഖ്യപദങ്ങൾ	141
6.6 താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	141
6.7 ഉത്തരങ്ങൾ	143

അധ്യായം 7

സെക്യൂരിറ്റി (ഈട്)കളും അവ ഈടാക്കുന്ന രീതികളും

7.1 ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	147
7.2 ആമുഖം	147
7.3 ഈടിന്മേൽ അവകാശം സൃഷ്ടിക്കൽ	149
7.3.1 ഭൂമിയും (കൃഷിഭൂമി ഉൾപ്പെടെ) കെട്ടിടങ്ങളും	149
7.3.2 വസ്തുവിന്മേലുള്ള ഉടമസ്ഥാവകാശം പരിശോധിക്കൽ	150

ഉള്ളടക്കം

PAGE

7.3.3	മോർട്ട് ഗേജർ (പണയം വെയ്ക്കുന്നയാൾ)-ടെ പക്കൽ നിന്ന് ലഭിക്കേണ്ട രേഖകൾ	151
7.3.4	വസ്തുവിന്റെ വില നിർണ്ണയം	152
7.3.5	പാട്ടത്തിനെടുത്ത വസ്തുക്കൾ	152
7.4	നിലവിലുള്ള വിളകളും മറ്റു കാർഷിക ഉൽപ്പന്നങ്ങളും	152
7.4.1	സാധനങ്ങളുടെ ഈടിൻമേലുള്ള വായ്പ - മുൻ കരുതലുകൾ	153
7.5	ലൈഫ് ഇൻഷുറൻസ് പോളിസിയുടെ ഈടിൻമേലുള്ള വായ്പ	154
7.5.1	ശ്രദ്ധിക്കേണ്ട കാര്യങ്ങൾ	154
7.5.2	പോളിസിയുടെ അസൈൻമെന്റ് / ചാർജ്ജ് കൊടുക്കൽ	155
7.6	സ്ഥിര നിക്ഷേപത്തിന്റെ ഈടിൻമേലുള്ള വായ്പ	155
7.6.1	വായ്പയുടെ സ്വഭാവം	155
7.6.2	മാർജിനും പലിശ നിരക്കും	156
7.6.3	പ്രായപൂർത്തിയാകാത്തവരുടെ മൈനർ പേരിലുള്ള നിക്ഷേപങ്ങൾ	156
7.6.4	മറ്റു കാര്യങ്ങൾ	156
7.7	സ്വർണ്ണ പണയ വായ്പകൾ	157
7.7.1	പ്രധാനപ്പെട്ട സംഗതികൾ	157
7.8	നമുക്കു സംഗ്രഹിക്കാം	158
7.9	മുഖ്യ പദങ്ങൾ	159
7.10	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	159
7.11	ഉത്തരങ്ങൾ	160

അദ്ധ്യായം 8

മുൻഗണനാ മേഖലാ വായ്പാ വിതരണവും കാർഷിക വായ്പകളും

8.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	165
-----	---------------------	-----

ഉള്ളടക്കം

	PAGE
8.2	ആമുഖം 165
8.3	മുൻഗണനാമേഖലയിൽ ഉൾപ്പെടുത്താൻ യോഗ്യമായ വിഭാഗങ്ങൾ 166
8.4	മുൻഗണനാ മേഖലയിലെ ലക്ഷ്യങ്ങളും ഉപലക്ഷ്യങ്ങളും 166
8.5	മുൻഗണനാ മേഖലയുടെ വിവിധ വിഭാഗങ്ങൾ 167
8.5.1	കൃഷി 167
8.5.2	സൂക്ഷ്മ, ചെറുകിട, ഇടത്തരം സംരംഭങ്ങൾ (ഒടങ്ങളെ) 171
8.5.3	കയറ്റുമതി വായ്പകൾ (Export Loans) 173
8.5.4	വിദ്യാഭ്യാസ വായ്പകൾ 173
8.5.5	ഭവനവായ്പകൾ 173
8.5.6	സാമൂഹിക അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ 174
8.5.7	പുനരുപയുക്ത ഊർജ്ജമേഖല 175
8.5.8	മറ്റുള്ളവ 175
8.5.9	ദുർബ്ബലവിഭാഗങ്ങൾ 175
8.5.10	സെക്യൂരിറ്റൈസ് ചെയ്ത ആസ്തികളിൽ ബാങ്ക് നടത്തുന്ന നിക്ഷേപങ്ങൾ 176
8.5.11	നേരിട്ടുള്ള അസെൻമെന്റ് / വാങ്ങലുകളിലൂടെ ആസ്തികൾ കൈമാറ്റം ചെയ്യൽ 177
8.5.12	ഇന്റർ ബാങ്ക് പങ്കാളിത്ത സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ 178
8.5.13	മുൻഗണനാ മേഖലാ വായ്പാ സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ 178
8.5.14	സൂക്ഷ്മ ധനകാര്യ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് (MFI) വായ്പാ വിതരണത്തിന് നൽകുന്ന ബാങ്ക് വായ്പകൾ 178
8.5.15	മുൻഗണനാ മേഖലാ ലക്ഷ്യം കൈവരിക്കുന്നതിലുള്ള അപര്യാപ്തത 180
8.6	മുൻഗണനാ മേഖലാ വായ്പകൾക്കുള്ള പൊതുവായ മാർഗ നിർദ്ദേശങ്ങൾ 181

ഉള്ളടക്കം

PAGE

8.7	കാർഷിക വായ്പകൾ	182
8.7.1	ഹ്രസ്വകാലവായ്പകൾ	182
8.7.2	മധ്യ/ദീർഘകാല വായ്പകൾ	182
8.7.3	വിളവായ്പകൾ	183
8.7.4	കാർഷികദീർഘകാല വായ്പകൾ	183
8.7.5	ഭൂവികസന വായ്പകൾ	184
8.7.6	ചെറുകിട ജലസേചനം	184
8.7.7	കാർഷിക യന്ത്രവൽക്കരണം	185
8.7.8	ഹോർട്ടികൾച്ചർ വായ്പകൾ	185
8.7.9	കൃഷിസ്ഥലം വാങ്ങൽ	186
8.8	കിസാൻ ക്രെഡിറ്റ് കാർഡ് പദ്ധതി	186
8.9	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	187
8.10	മുഖ്യ പദങ്ങൾ	188
8.11	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	188
8.12	ഉത്തരങ്ങൾ	189

അദ്ധ്യായം 9

കിസാൻ ക്രെഡിറ്റ് കാർഡ് പദ്ധതി

9.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	193
9.2	ആമുഖം	193
9.3	പദ്ധതി വിശദാംശങ്ങൾ	194
9.4	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	204
9.5	മുഖപദങ്ങൾ	204
9.6	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	205
9.7	ഉത്തരങ്ങൾ	205

ഉള്ളടക്കം

PAGE

അദ്ധ്യായം 10

ഒരു ചെറുകിട വായ്പാഉപഭോക്താവിന്റെ പണവിനിമയ രീതികൾ

10.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	209
10.2	ആമുഖം	209
10.3	പണവിനിമയത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം	211
10.4	പണവിനിമയ പട്ടിക തയ്യാറാക്കൽ	212
10.5	പണവിനിമയപട്ടികയും വായ്പാതുക നിർണ്ണയവും	216
10.6	പണവിനിമയ പട്ടികയും വായ്പാ വിതരണവും തിരിച്ചടവും	217
10.7	സംരക്ഷകൻ / കർഷകൻ പണവിനിമയത്തിന്റെ ഉപയോഗം	218
10.8	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	218
10.9	മുഖ്യപദങ്ങൾ	219
10.10	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	219
10.11	ഉത്തരങ്ങൾ	221

അദ്ധ്യായം 11

ആസ്തി (വായ്പാ) തരംതിരിവും തിരിച്ചു പിടിക്കാനുള്ള രീതികളും

11.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	225
11.2	ആമുഖം	225
11.3	നിഷ്ക്രിയ ആസ്തി നിർവ്വചനം	226
11.4	ആസ്തിയുടെ തരംതിരിക്കൽ	227
11.4.1	നിലവാരമുള്ള ആസ്തി അഥവാ സക്രിയ ആസ്തി	228
11.4.2	നിലവാരം ഇല്ലാത്ത ആസ്തികൾ (Sub-standard Assets)	228
11.4.3	സംശയാസ്പദമായ ആസ്തികൾ (Doubtful Assets)	228
11.4.4	നഷ്ട ആസ്തികൾ (Loss Assets)	229

ഉള്ളടക്കം

PAGE

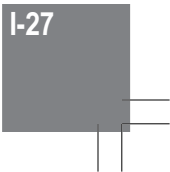
11.5	തിരിച്ചടവിന്റെ പ്രധാന വശങ്ങൾ	229
11.6	സർഫാസി ആക്ട് (SARFAESI Act) മുഖേനയുള്ള വായ്പാ റിക്കവറി	233
11.7	ലോക് അദാലത്ത് മുഖേനയുള്ള വായ്പ തിരിച്ചുപിടിക്കൽ	235
11.8	പ്രാദേശിക കടം ഇടാക്കാൽ നിയമങ്ങൾ	235
11.9	സമവായത്തിലൂടെയുള്ള വായ്പ തിരിച്ചുപിടിക്കൽ	236
11.10	വ്യവഹാരത്തിലൂടെയുള്ള കടം വസൂലാക്കൽ	237
11.11	ഡെബ്റ്റ് റിക്കവറി ട്രിബ്യൂണൽ (DRT) മുഖേനയുള്ള പണം തിരിച്ചു പിടിക്കൽ	238
11.12	ഗ്യാരന്റിൽ (ജാമ്യക്കാരനിൽ) നിന്നും വായ്പ വസൂലാക്കൽ	240
11.13	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	240
11.14	മുഖ്യ പദങ്ങൾ	241
11.15	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	241
11.16	ഉത്തരങ്ങൾ	243

അദ്ധ്യായം 12

ബാങ്കുകളിലെ പരാതി പരിഹാര സംവിധാനവും - ബാങ്കിംഗ്

ഓംബുഡ്സ്മാൻ പദ്ധതിയും

12.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	247
12.2	ആമുഖം	247
12.3	പരാതി - അർത്ഥം	248
12.4	ചെറുകിട ഇടപാടുകാരുടെ പൊതുവേ ഉള്ള പരാതികൾ	248
12.5	പരാതി പരിഹാരവും അതിന്റെ തത്വങ്ങളും - മാതൃകാ നയരേഖ	249
12.6	ഇടപാടുകാരുടെ പരാതി	250
12.7	ഇപ്പോഴുള്ള പരാതി പരിഹാര സംവിധാനം	251
12.7.1	ശാഖാതലത്തിൽ പരാതികളുടെ - തീരുമാനം	251

ഉള്ളടക്കം

	PAGE
12.7.2	റീജണൽ ഓഫീസിൽ പരാതികളുടെ - തീരുമാനം 252
12.7.3	ഹെഡ് ഓഫീസിൽ പരാതികളുടെ തീരുമാനം 253
12.7.4	ഉയർന്ന തലങ്ങളിലേക്ക് പരാതികൾ എത്താനുള്ള സംവിധാനം 254
12.7.5	നോഡൽ ഓഫീസറും മറ്റു ചുമതലയുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥരും - പരാതി പരിഹാര വിവര പ്രദർശനം 255
12.7.6	പരാതി പരിഹാരം 255
12.8	ബാങ്കിംഗ് ഓംബുഡ്സ്മാൻ പദ്ധതി 257
12.8.1	ബാങ്ക് പരാതികൾക്കു മാത്രമായ പരിഹാരമാർഗ്ഗങ്ങൾ - ആവശ്യകത 257
12.8.2	ഓംബുഡ്സ്മാന്റെ രീതികളും പ്രവർത്തനങ്ങളും 258
12.8.3	പരാതികളുടെ അടിസ്ഥാനം 258
12.8.4	പരാതി പരിഹാരത്തിനുള്ള പ്രക്രിയകൾ 260
12.9	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം 262
12.10	മുഖ്യപദങ്ങൾ 262
12.11	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു 262
12.12	ഉത്തരങ്ങൾ 264

അദ്ധ്യായം 13

സാമ്പത്തിക വിപണി - ഒരു വിഹഗ വീക്ഷണം

13.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ 267
13.2	ആമുഖം 267
13.3	സാമ്പത്തിക വിപണി 268
13.4	ഇന്ത്യൻ സമ്പദ്വ്യവസ്ഥ 269
13.5	ബാങ്കിംഗ് രംഗം 271
13.5.1	ഭാരതീയ റിസർവ്വ് ബാങ്കിന്റെ (ആർ.ബി.ഐ)ന്റെ പങ്കും പ്രവർത്തനങ്ങളും 271

ഉള്ളടക്കം

PAGE

13.6	ഇൻഷുറൻസ് വിപണി	273
13.7	പെൻഷൻ വിപണി	274
13.8	ഓഹരി വിപണിയും കട വിപണിയും	275
13.9	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	278
13.10	മുഖ്യപദങ്ങൾ	278
13.11	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	278
13.12	ഉത്തരങ്ങൾ	280

**മൊഡ്യൂൾ - ബി : സാമ്പത്തിക ഉൾപ്പെടുത്തലും
ബി.സി.എ.കളുടെ പങ്കും**

അധ്യായം 14

**സാമ്പത്തിക ഉൾപ്പെടുത്തലും ബാങ്കുപാടുകളില്ലാത്ത
വർക്കുള്ള ബാങ്കിംഗും**

14.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	285
14.2	ആമുഖം	285
14.3	എന്താണ് സാമ്പത്തിക ഉൾപ്പെടുത്തൽ	286
14.4	സാമ്പത്തിക ഉൾപ്പെടുത്തലിന്റെ ആവശ്യകത	287
14.5	ബാങ്കിംഗ് പശ്ചാത്തലം	288
14.6	ഭാരതീയ റിസർവ്വ് ബാങ്കിന്റെ നൂതന സംരംഭങ്ങൾ	289
14.7	ബിസിനസ് പ്രതിനിധി (ബി.സി) - ബിസിനസ് സഹായി (ബി.എഫ്) മാതൃക	290
14.8	സാമ്പത്തിക ഉൾപ്പെടുത്തലിൽ സാങ്കേതിക വിദ്യയുടെ പങ്ക്	291
14.9	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	293
14.10	മുഖ്യപദങ്ങൾ	294
14.11	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	294
14.12	ഉത്തരങ്ങൾ	295

ഉള്ളടക്കം

PAGE

അദ്ധ്യായം 15

മൈക്രോ ഫിനാൻസും സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളും

15.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	299
15.2	ആമുഖം	299
15.3	മൈക്രോ ഫൈനാൻസ് എന്നാൽ എന്ത് ?	300
15.4	മൈക്രോ ഫൈനാൻസ് സ്ഥാപനങ്ങൾ(എം.എഫ്.ഐ)യുടെ രൂപീകരണം	303
15.5	മൈക്രോ ഫൈനാൻസ് സ്ഥാപനങ്ങൾക്കുള്ള ആർ.ബി.ഐ നിബന്ധനകൾ	305
15.6	മൈക്രോ ഫൈനാൻസ് വിതരണ മാതൃകകൾ	307
15.7	മൈക്രോ ഫൈനാൻസ് എങ്ങനെ വ്യത്യസ്തമാകുന്നു ?	309
15.8	സ്വയം സഹായ സംഘം (എസ്.എച്ച്.ജി) - നിർവ്വചനം	311
15.8.1	എസ്.എച്ച്.ജികളുടെ ആവശ്യകത	311
15.8.2	ഗ്രൂപ്പുകൾ സംഘടിപ്പിക്കൽ	312
15.8.3	എസ്.എച്ച്.ജികളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ	314
15.8.4	എസ്.എച്ച്.ജികൾക്ക് സർക്കാരിര സംഘടന(എൻ.ജി.ഒ)കൾ വഴിയുള്ള പരോക്ഷ സാമ്പത്തിക സഹായത്തിനുള്ള നിബന്ധനകൾ	315
15.9	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	316
15.10	മുഖ്യപദങ്ങൾ	316
15.11	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തൂ	317
15.12	ഉത്തരങ്ങൾ	318

അദ്ധ്യായം 16

**ബിസിനസ്സ് പ്രതിനിധി/ബിസിനസ്സ് സഹായി
(ബി.സി/ബി.എഫ്) മാതൃക: സാമ്പത്തിക ഉൾപ്പെടുത്തലി
നുള്ള ഒരു ചാലക യന്ത്രം**

16.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	321
16.2	ആമുഖം	322
16.3	ബി.സി/ബി.എഫ് മാതൃകയുടെ ആവശ്യകത	322
16.4	ബിസിനസ്സ് പ്രതിനിധി/ബിസിനസ്സ് സഹായികളുടെ കടമകളും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളും	323
16.5	ആർക്കെല്ലാം ബിസിനസ്സ് സഹായികളാകാം ?	326
16.6	ആർക്കെല്ലാം ബിസിനസ്സ് പ്രതിനിധികളാകാം ?	327
16.7	ബിസിനസ്സ് സഹായികൾ : പ്രവർത്തന സാധ്യതകൾ	328
16.8	ബിസിനസ്സ് പ്രതിനിധികൾ : പ്രവർത്തന സാധ്യതകൾ	328
16.9	ബിസിനസ്സ് പ്രതിനിധിയും ബിസിനസ്സ് സഹായിയും - പ്രധാന വ്യത്യാസങ്ങൾ	329
16.10	ബിസിനസ്സ് പ്രതിനിധി/ബിസിനസ്സ് സഹായികളായി നിയമിക്കപ്പെടാനുള്ള യോഗ്യതാ മാനദണ്ഡങ്ങൾ	330
16.11	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	331
16.12	മുഖ്യപദങ്ങൾ	332
16.13	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തൂ	332
16.14	ഉത്തരങ്ങൾ	332

അദ്ധ്യായം 17

**നഷ്ടസാധ്യതയും (റിസ്ക്) തട്ടിപ്പുകളും (ഫ്രോഡ്)
കൈകാര്യം ചെയ്യൽ**

17.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	335
17.2	ആമുഖം	335

ഉള്ളടക്കം

	PAGE
17.3 നഷ്ടസാധ്യതകളും അവയുടെ ലഘൂകരണവും	336
17.4 നഷ്ടസാധ്യതകളും തട്ടിപ്പുകളും - ബിസിനസ്സ് പ്രതിനിധിയുടെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ.	337
17.5 നഷ്ടസാധ്യതകൾ, തട്ടിപ്പുകൾ എന്നിവ കൈകാര്യം ചെയ്യൽ	340
17.6 ബിസിനസ്സ് പ്രതിനിധികൾ - ചെയ്യേണ്ടതും ചെയ്യരുതാത്തതും	341
17.7 നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	342
17.8 മുഖ്യ പദങ്ങൾ	342
17.9 താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	342
17.10 ഉത്തരങ്ങൾ	343

അദ്ധ്യായം 18

പി.എം.ജെ.ഡി.വൈ, പി.എം.ജെ.ജെ.ബി.വൈ, പി.എം.എസ്.ബി.വൈ, എ.പി.വൈ

18.1 ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	349
18.2 ആമുഖം	349
18.3 പ്രധാനമന്ത്രി ജൻ ധൻ യോജന (പി.എം.ജെ.ഡി.വൈ)	351
18.3.1 പി.എം.ജെ.ഡി.വൈ. പദ്ധതിയിൽ അക്കൗണ്ടു തുറക്കുന്നത്	353
18.3.2 പി.എം.ജെ.ഡി.വൈ. പദ്ധതിയിലെ ലൈഫ് ഇൻഷുറൻസ് പരിരക്ഷ	355
18.3.3 റൂപേ ഡബിൾ കാർഡ്	356
18.3.4 പി.എം.ജെ.ഡി.വൈ. അക്കൗണ്ടിലുള്ള ഓവർ ഡ്രാഫ്റ്റ് സൗകര്യം	357
18.3.5 പി.എം.ജെ.ഡി.വൈ.യിൽ ബിസിനസ്സ് പ്രതിനിധി (ബാങ്ക് മിത്ര) യുടെ പങ്ക്	358
18.3.6 സാങ്കേതിക വിദ്യയുടെ പങ്ക്	359
18.3.7 ആനുകൂല്യങ്ങൾ നേരിട്ട് കൈമാറുന്ന (ഡി.ബി.ടി) പദ്ധതി.	364

ഉള്ളടക്കം

PAGE

18.4	പ്രധാനമന്ത്രി ജീവൻ ജ്യോതി ബീമാ യോജന (പി.എം.ജെ.ബി.വൈ)	365
18.4.1	പ്രയോജനങ്ങൾ	366
18.4.2	പ്രീമിയം	366
18.4.3	അർഹത	367
18.4.4	അംഗത്തിന്റെ ഇൻഷുറൻസ് പരിരക്ഷകൾ ഇല്ലാതാവുന്നത്	367
18.4.5	പദ്ധതിയുടെ നടത്തിപ്പ്	368
18.4.6	ബാങ്കിന്റെയും ഇൻഷുറൻസ് കമ്പനികളുടെയും പങ്ക്	368
18.5	പ്രധാനമന്ത്രി സുരക്ഷ ബീമാ യോജന (പി.എം.എസ്.ബി.വൈ)	368
18.5.1	ആനുകൂല്യങ്ങൾ	369
18.5.2	പ്രീമിയം	370
18.5.3	അർഹത	370
18.5.4	അപകട ഇൻഷുറൻസ് പരിരക്ഷ ഇല്ലാതാവുന്നത്	371
18.5.5	പദ്ധതിയുടെ നടത്തിപ്പ്	371
18.5.6	ബാങ്കിന്റെയും ഇൻഷുറൻസ് കമ്പനിയുടെയും പങ്ക്	371
18.6	അടൽ പെൻഷൻ യോജന (എ.പി.വൈ)	372
18.6.1	സർക്കാർ വക സഹ-നിക്ഷേപം	372
18.6.2	എ.പി.വൈ പദ്ധതിയിൽ ചേർന്നാലുള്ള പ്രയോജനങ്ങൾ/ആനുകൂല്യങ്ങൾ	373
18.6.3	എ.പി.വൈ. അക്കൗണ്ട് തുടങ്ങുന്നതെങ്ങനെ ?	374
18.6.4	നാമ നിർദ്ദേശം ചെയ്യൽ	375
18.6.5	എൻ.പി.എസ്. - ലൈറ്റ് /സ്വാവലംബൻ യോജന പദ്ധതികളിൽ നിലവിൽ അംഗങ്ങളായവരുടെ ഭാവി.	375
18.6.6	എ.പി.വൈ. അക്കൗണ്ടിൽ തുടർച്ചയായി അടവ് ബാക്കി വന്നാൽ എന്ത് സംഭവിക്കും?	376

ഉള്ളടക്കം

PAGE

18.6.7	എ.പി.വൈ. പദ്ധതിയിൽ നിന്ന് പിൻവാങ്ങുന്നത് എങ്ങനെ ?	377
18.7	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	378
18.8	മുഖ്യപദങ്ങൾ	378
18.9	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	378
18.10	ഉത്തരങ്ങൾ	380

അധ്യായം 19

കേന്ദ്ര - പ്രാദേശിക സർക്കാർ ആവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ

19.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	383
19.2	ആമുഖം	383
19.3	കേന്ദ്ര സർക്കാർ ആവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ	384
19.4	സംസ്ഥാന/ പ്രാദേശിക സർക്കാർ ആവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ	399
19.5	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	400
19.6	മുഖ്യ പദങ്ങൾ	401
19.7	നിങ്ങളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	401
19.8	ഉത്തരങ്ങൾ	402

മൊഡ്യൂൾ - സി : സാങ്കേതിക നൈപുണികൾ

അധ്യായം 20

അടിസ്ഥാന സാങ്കേതിക നൈപുണികൾ (മൈക്രോ എ.ടി. എം, ബയോമെട്രിക് ഉപകരണങ്ങൾ, കണക്റ്റിവിറ്റി സംബന്ധമായ പ്രശ്നങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ കൈകാര്യം ചെയ്യൽ)

20.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	407
20.2	ആമുഖം	407

ഉള്ളടക്കം

PAGE

20.3	ബി.സി.എ മാതൃക ഉപയോഗിച്ച് വിവരസാങ്കേതിക വിദ്യയിലൂന്നിയ സാമ്പത്തിക ഉൾപ്പെടുത്തൽ പ്രക്രിയ.	408
20.4	ചെലവുകുറഞ്ഞ സാമ്പത്തിക ഉൾപ്പെടുത്തലിനുള്ള സങ്കേതികവിദ്യ	408
20.5	നമുക്കു സംഗ്രഹിക്കാം	414
20.6	മുഖ്യ പദങ്ങൾ	414
20.7	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	415
20.8	ഉത്തരങ്ങൾ	415
	അനുബന്ധം 1 ഒരു പൊതുമേഖലാ ബാങ്കിന്റെ ബിസിനസ്സ് പ്രതിനിധി മാതൃക:	416
	അനുബന്ധം 2 വിവരസാങ്കേതിക വിദ്യയിലധിഷ്ഠിതമായ സാമ്പത്തിക ഉൾപ്പെടുത്തൽ	420
	അനുബന്ധം 3 സ്വകാര്യമേഖല ബാങ്കും ബിസിനസ്സ് പ്രതിനിധിയും	433
	അനുബന്ധം 4 സാമ്പത്തിക ഉൾപ്പെടുത്തൽ യജ്ഞത്തിൽ ബാങ്കുകൾക്ക് സാങ്കേതിക സേവനം നൽകുന്ന കമ്പനി/സ്ഥാപനം	442

അധ്യായം 21

ഡിജിറ്റൽ ബാങ്കിംഗ് ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ

21.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	451
21.2	ആമുഖം	451
21.3	ഡിജിറ്റൽ ബാങ്കിങ്ങിന്റെ ആവശ്യകത	452
21.4	വിവിധ തരത്തിലുള്ള കാർഡുകൾ	453
21.5	മൊബൈൽ ബാങ്കിങ്ങ്	456
21.6	ഇന്റർനെറ്റ് ബാങ്കിങ്ങ്	462
21.7	ഓട്ടോമേറ്റഡ് ടെല്ലർ മെഷീൻസ് (ATMs)	464

ഉള്ളടക്കം

PAGE

21.8	പി.ഒ.എസ്. (പോയിന്റ് ഓഫ് സെയിൽ), യന്ത്രങ്ങളും മൈക്രോ എ.ടി.എമ്മുകളും	467
21.9	ആധാർ ബന്ധിപ്പിക്കലും, ഇ-കൈവെയ്പ്പും	468
21.10	എ.പി.ബി.എസ്.ഉം, എ.ഇ.പി.എസ്.ഉം	471
21.11	റൂപേ കാർഡുകൾ	473
21.12	യുപിഐ, ഭിം, ഭാരത് ക്യൂആർ (UPI, BHIM and Bharat QR)	475
21.13	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	478
21.14	മുഖ്യപദങ്ങൾ	481
21.15	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	481
21.16	ഉത്തരങ്ങൾ	483

മൊഡ്യൂൾ - ഡി : മുദ്രണപുണികളും പെരുമാറ്റ സംഹിതകളും

അധ്യായം 22

ആശയവിനിമയവും സാമ്പത്തിക കൗൺസിലിംഗും (സാമ്പത്തിക സാക്ഷരതയും സാമ്പത്തിക വിദ്യാഭ്യാസവും ഉൾപ്പെടെ)

22.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	489
22.2	ആമുഖം - സാമ്പത്തിക സാക്ഷരത:	490
22.3	സാമ്പത്തിക വിദ്യാഭ്യാസം	491
22.4	സാമ്പത്തിക വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം ബാങ്കുകളിൽ	492
22.5	സാമ്പത്തിക വിദ്യാഭ്യാസത്തിലും കൗൺസിലിംഗിലും ആശയവിനിമയത്തിന്റെ പങ്ക്	494
22.5.1	ആശയവിനിമയത്തിന്റെ അവശ്യ ഘടകങ്ങൾ	494
22.5.2	സാമ്പത്തിക കൗൺസിലിങ്ങിന്റെ അവശ്യ ഘടകങ്ങൾ	496

ഉള്ളടക്കം

PAGE

22.6	സാമ്പത്തിക വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ ഫിനാൻഷ്യൽ കൗൺസിലർമാരുടെ പങ്ക്	499
22.7	ക്രോസ് സെല്ലിംഗിൽ സാമ്പത്തിക കൗൺസിലർമാരുടെ പങ്ക്: (വിവിധോൽപ്പന്ന വിപണന നൈപുണി)	501
22.7.1	എന്താണ് ക്രോസ് സെല്ലിംഗ് ?	501
22.7.2	ക്രോസ് സെല്ലിംഗിന്റെ മെച്ചങ്ങൾ	501
22.8	വായ്പയെടുക്കുന്നവരുടെ പ്രൊഫൈൽ (രൂപരേഖ) തയ്യാറാക്കൽ	502
22.9	കടം കൈകാര്യം ചെയ്യാനുള്ള കഴിവ്	505
22.10	സാമ്പത്തിക സാക്ഷരതയിൽ ആർ.ബി.ഐയുടെ പങ്ക്	505
22.11	നമുക്ക് സംഗ്രഹിക്കാം	508
22.12	മുഖ്യപദങ്ങൾ	509
22.13	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	509
22.14	ഉത്തരങ്ങൾ	510

അധ്യായം 23

വ്യത്യസ്ത തരം ഉപഭോക്താക്കളുമായി ഇടപെടുന്നത് എങ്ങനെ?

23.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	513
23.2	ആമുഖം	513
23.3	മുദ്രനൈപുണികളും (സോഫ്റ്റ് സ്കിൽസ്) കഠിന നൈപുണികളും (ഹാർഡ് സ്കിൽസ്)	514
23.4	ബന്ധങ്ങൾ കെട്ടിപ്പടുക്കാൻ മുദ്രനൈപുണികൾ	515
23.5	വ്യത്യസ്ത തരം ഉപഭോക്താക്കളുമായി ഇടപെടുമ്പോൾ	517
23.5.1	അസ്വസ്ഥരായ ഇടപാടുകാരെ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നത് എങ്ങനെ?	517
23.5.2	അക്ഷമരായ ഇടപാടുകാരെ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നത് എങ്ങനെ?	517

ഉള്ളടക്കം

PAGE

23.5.3	സംശയാലുക്കളായവരെ എങ്ങനെ കൈകാര്യം ചെയ്യാം?	518
23.5.4	ചഞ്ചലചിത്തരായവരെ എങ്ങനെ കൈകാര്യം ചെയ്യണം?	518
23.5.5	മറ്റുതരത്തിലുള്ള ഉപഭോക്താക്കളെ എങ്ങനെ കൈകാര്യം ചെയ്യണം?	518
23.5.6	എങ്ങനെ വിശദീകരിക്കാം? (ലളിതവും സംക്ഷിപ്തവുമായി)	520
23.6	കക്ഷികളുമായുള്ള ബന്ധത്തിലെ വിശ്വാസ്യത പുലർത്തുന്നതെങ്ങനെ?	520
23.7	പരാതികൾ എങ്ങനെ കൈകാര്യം ചെയ്യണം?	521
23.8	ഉപഭോക്തൃപരാതികൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുമ്പോൾ ചെയ്യേണ്ടതും ചെയ്യരുതാത്തതും	522
23.9	ബാങ്കിന്റെ കടമകൾ	522
23.9.1	ഉപഭോക്താവിന്റെ അക്കൗണ്ട് സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ രഹസ്യമാക്കി സൂക്ഷിക്കുക	523
23.9.2	വിവരങ്ങൾ വെളിപ്പെടുത്തുമ്പോൾ സ്വീകരിക്കേണ്ട മുൻ കരുതലുകൾ	526
23.10	നമുക്കു സംഗ്രഹിക്കാം	526
23.11	മുഖ്യ പദങ്ങൾ	526
23.12	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	526
23.13	ഉത്തരങ്ങൾ	526

അദ്ധ്യായം 24

ബാങ്കുവായ്പകൾ തിരിച്ചുപിടിക്കുന്നതിനുള്ള മൃദുനൈപുണികളും തന്ത്രങ്ങളും

24.1	ഉദ്ദേശ്യ ലക്ഷ്യങ്ങൾ	529
24.2	ആമുഖം	529

ഉള്ളടക്കം

PAGE

24.3	ആശയവിനിമയത്തിലെ നൈപുണ്യം	529
24.4	ശ്രദ്ധിക്കുവാനുള്ള കഴിവ്	531
24.5	പാരസ്പര്യനൈപുണ്യം	532
24.6	അനുനയിപ്പിക്കുവാനുള്ള (പ്രേരിപ്പിക്കുവാനുള്ള) കഴിവ്	533
24.7	കൂടിയാലോചനക്കുള്ള കഴിവ്	534
24.8	ബോധപൂർവ്വം വീഴ്ചവരുത്തുന്ന വായ്പക്കാരുമായി ഇടപെടുമ്പോൾ	535
24.9	തിരിച്ചുപിടിക്കലിനുള്ള പ്രായോഗിക തന്ത്രങ്ങൾ	536
24.10	ഫാർമേഴ്സ് ക്ലബുകളും (കർഷക ക്ലബുകൾ) സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളും	538
24.11	നമുക്കു സംഗ്രഹിക്കാം	539
24.12	മുഖ്യപദങ്ങൾ	539
24.13	താങ്കളുടെ പുരോഗതി വിലയിരുത്തു	539
24.14	ഉത്തരങ്ങൾ	540
	ചുരുക്കെഴുത്തുകൾ	541

